

Verdens fattige flytter til byen

Af Henrik Valeur, 2010

Om 20 år vil der være to milliarder flere byboere end i dag. Den udviklingsbistand, verden har brug for, er derfor byudviklingsbistand.

FN forventer, at vi om 20 år er omkring to milliarder flere mennesker, som næsten alle vil leve i byerne i den fattige del af verden. Dermed vil antallet af byboere i denne del af verden blive fordoblet i løbet af bare en generation.

At bygge byer til knap 100 millioner mennesker hvert år i de næste tyve år er en udfordring, men også en mulighed af helt enorme dimensioner. Afhængigt af hvordan det bliver gjort, kan det enten blive en af menneskehedens største succeser eller en af de værste katastrofer.

Befolkningstilvæksten er på mange måder problematisk, men det er trods alt bedre, at væksten sker i byerne end på landet. Det skyldes, at vi er bedre til at løse problemerne, når vi er mange om det, sådan som vi er det i byerne. Det er derfor også i byerne, vores samfund udvikler sig.

To milliarder nye byboere kan sætte skub i en fantastisk samfundsudvikling.

Det er ikke tilfældigt, at de første store civilisationer opstod i de frodige landområder omkring Eufrat og Tigris, Nilen, Indusfloden og Den Gule Flod. Her kunne landbrugsproduktionen forsyne store befolkningsgrupper, hvilket var en afgørende forudsætning for udviklingen af byer. Og med byerne kom også den kulturelle, politiske, sociale, teknologiske, videnskabelige og økonomiske udvikling.

Det er ikke landbruget, som skaber udvikling, men et effektivt landbrug, som kan brødføde mange mennesker, er en forudsætning for udvikling.

I byerne kunne man begynde at fokusere på andet end det at skaffe sig mad. I de græske og kinesiske bystater fra før vor tidsregning levede nogle af de tænkere og kunstnere, som skabte grundlaget for verdens to store kulturer - den vestlige og den østlige.

Romerriget er et af højdepunkterne i den vestlige kultur. I centrum af dette rige lå Rom, som allerede for to tusinde år siden havde omkring en million indbyggere.

Mindre end tusind år senere boede der omkring to millioner mennesker i og omkring Chang'an, den daværende hovedstad i Kina. Her læste man trykte bøger og fulgte tiden på astronomiske ure - magen til Jens Olsens. Man brugte aircondition, naturgas, kloakering og toiletpapir. Det var også i Chang'an, at Silkevejen begyndte eller endte. Fra by til by langs denne 'vej' udvekslede romere, kinesere og mange andre folkeslag varer og viden i en tidlig form for globalisering.

Byer beskytter bedre

Koncentrationen af tanker, viden og ideer i byerne - og udvekslingen imellem byerne - har resulteret i en lang række opfindelser, som har forbedret vores levevilkår. Til gengæld har byerne også selv skabt mange problemer og er blevet ramt af store ulykker, som f.eks. udbredelsen af pesten i de europæiske middelalderbyer med deres elendige sanitære forhold og de nylige naturkatastrofer i New Orleans, Port-au-Prince og andre storbyer, som har vist, hvor sårbare, især de fattige byboere, er.

Problemerne virker ofte større i byerne end på landet, men det svarer til, at flyulykker virker værre end bilulykker, selv om der samlet set dør mange flere i biltrafikken. For faktisk er byerne bedre i stand til at hjælpe og beskytte sine indbyggere, end man er på landet.

For mange mennesker er byerne desuden den eneste mulighed for at undslippe fattigdommen på landet. Det er derfor ikke mærkeligt, at de vokser så voldsomt både i størrelse og antal.

I Europa tog det, fra begyndelsen af den industrielle revolution omkring år 1750, godt 200 år at flytte godt 200 millioner mennesker fra land til by. Det ser ud til det er den samme udvikling mange udviklingslande nu er påbegyndt. Forskellen er bare, at denne anden bølge af urbanisering omfatter cirka 10 gange så mange mennesker og forløber cirka 10 gange så hurtigt.

I dag lever hvert fjerde menneske i verden i ekstrem fattigdom, mere end 100 millioner børn kommer aldrig i skole, og selv om den relative børnedødelighed i verden aldrig har været lavere, er der stadig millioner af spædbørn som hvert år dør af lungebetændelse, underernæring, diarre, malaria, infektioner og lignende.

Ifølge Verdensbanken lever tre fjerdedele af alle fattige på landet. Det handler derfor først og fremmest om hvordan man kan hjælpe landbefolkningen - på en anden måde end det hidtil er sket. For det sørgelige resultat af mange års udviklingsbistand er, at millioner af mennesker er blevet fastholdt i fattigdom på landet.

Den bedste måde at hjælpe landbefolkningen ud af fattigdom er ved at hjælpe en stor del af den ind til byerne, hvor man kan skabe muligheder for bedre betalt arbejde samt bedre uddannelse og sundhed, samtidig med at man kan effektivisere landbruget, så der bliver færre mennesker til at producere mere på landet.

Det kræver en enorm indsats.

I dag ender mange af dem der flytter (eller måske rettere flygter) fra landet til byerne i slumbebyggelser, hvor håbløsheden og fattigdommen er ligeså stor eller endda større end den er på landet.

Men i ét udviklingsland er det tilsyneladende lykket at undgå dette og det endda i et land, som gennem de seneste årtier har oplevet verdens hidtil mest intense byvandring.

I Kina er der kommet cirka 20 millioner nye byboere til hvert år i de seneste tyve år, hvilket svarer nogenlunde til det antal mennesker, som i samme periode er blevet løftet ud af ekstrem fattigdom i Kina.

En utrolig succeshistorie, som vi kan lære meget af.

Muligheden er nu

Det begyndte med Deng Xiaopings eksperimenter med byudvikling og markedsøkonomi i kystområderne i det østlige Kina i begyndelsen af 1980'erne og med reformer af landbruget, som gjorde det i stand til at brødføde stadig større bybefolkninger.

Dengang levede fire-femtedele - omkring en milliard mennesker - af befolkningen i Øst-asien i ekstrem fattigdom. Heraf langt hovedparten i Kina. Godt tredive år senere, i 2005, var dette tal reduceret til 337 millioner, eller færre end en femtedel.

Og selv om dødeligheden i byerne er lavere end på landet, er konsekvensen af at flere flytter dertil, at den samlede befolkningstilvækst falder, fordi byboere simpelthen får færre børn. Også selvom man ikke har en etbarnspolitik som i Kina.

Kineserne adskiller sig på mange måder, men der er ingen tvivl om, at deres erfaringer kan bruges til at hjælpe befolkningerne i andre udviklingslande ud af fattigdom. Det bør vi lære af, men der er også brug for noget mere.

Problemet er, at de nye byboere hurtigt tilegner sig de samme forbrugsmønstre som vi har i den rige del af verden, og fordi de er så mange, og man forudsætter at denne udvikling vil fortsætte, kan konsekvenserne for miljøet og klimaet blive fuldstændige uoverskuelige. Der er derfor et akut behov for udvikling af nye politikker, metoder og teknologier til byudvikling i udviklingslandene. Det kræver viden om og forståelse for de lokale forhold, men også adgang til de erfaringer der er gjort andre steder i verden.

Gennem samarbejde kan vi forsøge at finde de løsninger, som passer bedst til de lokale forhold, og som samtidig integrerer det bedste af den viden, de ideer og de erfaringer, der findes rundt om i verden. Nødvendigheden af sådanne samarbejder gælder naturligvis også i vores del af verden, hvor udfordringen er at ændre de allerede eksisterende byer - og den måde vi bruger dem - så vi kan reducere forureningen og genskabe naturens ressourcer.

I den fattige del af verden er udfordringen derimod at bygge nye byer uden at ødelægge jorden, vandet og luften.

Hvis to milliarder mennesker skal have et bedre liv i byerne, og de ikke må forbruge og forurene på samme måde, som vi gør, så er det byudviklingen i udviklingslandene som vil skabe en 'grøn' revolution.

Vi kan vælge at være med - og dermed også være med til at bekæmpe fattigdommen og befolkningstilvæksten, fremme ligestillingen og udbrede demokratiet, forbedre arbejds-, uddannelses- og sundhedsforhold for disse mennesker og hjælpe dem med at skabe økonomisk udvikling. På den måde kan vi også styrke vores egen økonomiske udvikling, reducere flygtningestrømme og bekæmpe klimaforandringer.

Men hvis vi vil være med er muligheden nu - ikke om tyve år!

This article may be copied or reprinted for noncommercial purposes as long as proper citation standards are observed (author, title, date).